

Mihkel Kampmanni "Koduõpetus. Kirjutamise, lugemise, usuõpetuse ja arvamise aabits kodulaste ettevalmistuseks kooliaja vastu".

Täna 100 aastat tagasi

Koostanud emeriitprofessor **H e i n o R a n n a p**

1. veebruar

Postimees hakkab läbi mitme numbriga juhtkirjana avaldama "Kooliraamatud ja haridus koolis". Ajaleht alustab artiklit tõeteraga: "Inimene võib küll viis päätükki pääst osata, wene keelt kui wett ja saksa keelt kui sawi rääkida, aga siiski ise harimata olla," ja lõpetab: "Üleüldse peab lugemiseramaat koolilastele terve, walgustatud, kõlbelise ja tõetruu ilmawaate istutama."

3. veebruar

Riia Polütehnikumi lõpetavad kaubanduseteaduse kandidaatidena eestlased Märt Ronimois, Paul Piho, Richard Lilienthal, Georg Westel, Woldemar Clement ja Ernst Enno. Viimane asub tööle Postimehe toimetusse. 1919–1934 on ta Läänemaa koolinõunik, tegutseb ka luuletaja ja eesti keele õpetajana Läänemaa õpetajate seminaris.

4. veebruar

Tartu ülikooli nõukogu asub tõrkujate poolele, teatades rahvahariduse ministrile, et "enne ei ole võimalik ettelugemistega algust teha, kui õppiwa nooresoo erutuse põhjused väljaspool ülikooli kõrwale saadetud".

5. veebruar

Eestimaa rüütelkonna maakogu otsustab Maapäeval määrata suupõllumeeste kassast Jucumi erakoolile 3500 rubla ja suurmaapidajate kassast kooliõpilastele abirahaks 10 000 rubla.

6. veebruar

Tuhat Tartu üliõpilast peavad kaheksa tunni pikkuse koosoleku, kus otsustavad kuni 1. septembrini ettelugemistele mitte ilmuda. Samas esitavad poliitilise nõudmise, et rahvaasemikud kutsutaks kokku riigiasju korraldama.

7. veebruar

■ Rektor G. Levitski käskkirjaga pannakse Tartu ülikool ajutiselt kinni.

■ Tartus Wabastaja Keiser Aleksander I gümnaasiumis algavad apteegiõpilase, esimese klassi aunime ja II järgu vabatahtliku nimede saamiseks eksamid.

8. veebruar

Teataja edastab Tallinna Preobraženski Eesti õigeusu kihelkonnakooli mure vähese abiraha laekumise pärast koolimaja ehitamiseks. Korjandusega on laekunud vaid 100 rbl 88 kop.

9. veebruar

Tartus algab trükikodade õpilaste streik. Nõutakse palga tõstmist ja õppeaja lühendamist viielt aastalt neljale.

10. veebruar

Rahvahariduse ministeerium määrab Tallinna naisgümnaasiumi õpetajale Anne von Millerile, kes 34 aastat teeninud, 300 rbl pensioni aastas ja Tartu ülikoolis 30 aastat töötanud Grigori Levitskile 3000 rbl aastapensioni, säilitades talle professori ja rektori nimetuse.

11. veebruar

■ Valga linna volikogu otsustab asutada linna kooli "eesgümnaasiumi," kuna "raskete aegade pärast kroonu poolt reaalkooli asutamiseks abi ei saa".

■ Haridusministeerium on otsustanud teha keskkoolides prantsuse, saksa ja inglise keele kohustuslikuks õppeaineks. Õpilased peavad valima kolmest keelest kaks.

12. veebruar

Tartu ülikooli teaduskondade saadikud-üliõpilased esitavad rektorile avalduse, et see pöörduks haridusministri poole nõudmisega peatada õppetöö ülikoolis 1. septembrini, mitte ajutiselt nagu praegu.

13. veebruar

Eesti Laenu- ja Hoiu-ühisuse pääkoosolek otsustab 1904. aasta puhaskasust määrata kehvematele eesti soost keskkooliõpilastele abirahaks 250 rubla.

14. veebruar

Mihkli kihelkonna Koonga valla volikogu otsustab lõpetada korra, mille järgi peab iga koolilaps ahjukütuse kooli viima. Siit alates hakkab vald ostma koolile küttepuid.

15. veebruar

■ Riia õpperingkonna kuraator annab välja määruse, mille järgi tuleb kooliõpilased, kes tõrkumiste tõttu kooli ei ilmu, õppeasutusest välja heita.

■ Trükist ilmub 12-leheküljeliste raamatute sari "Laste õnetunnid", kus 12 vaimuliku sisuga lasteraamatukest.

17. veebruar

Tallinna II jaoskonna rahvakoolide inspektor Ovtšinnikov, kes on saadetud kontrollima Kadrina kihelkonna koole, muudab endise inspektori Orlovi keelu eesti keele õpetamise kohta ja soovib esimestel aastatel õpetada lapsi eesti keeles. Inspekteerimisel leidnud ta ühes koolis vaid lapsed, sest koolmeister läinud Rakvere laadale. Teises koolis aga laadaväsimumust välja puhkava kooliõpetaja, kes lapsed koju saatnud.

18. veebruar

■ Pariisis luuakse Vene ülikooli juurde tööbüroo Venemaalt (sealhulgas ka Eestist) tulnud noorte abistamiseks keeleõppel, ülikooli õppima asumisel ja töökoha leidmisel.

■ Postimees annab oma lugejatele teateid väljaastumistest, tõrkumistest ja huligaansustest paljudes koolides üle Venemaa. Poola haritlased võitlevad lastele poola keeles hariduse andmise eest. Minskis on kõik koolid kinni pandud. "Minski waimu seminari kaswandikud tegiwad rektori korteri tühjaks ja põletasiwad dokumendid ära."

19. veebruar

■ Tallinna linnaarst muretseb sarlakihaguse leviku pärast. Paljud lapsed on haiged ja surijaid rohkesti. "Rohtusid, mis haiguse aega lühendaksiwad wõi külgehakkamise wastu mõdeduksiwad, kahjuks ei ole," väidab arst.

■ Kõik koolid on sel laupäeval "Wene talurahwa wabas-tamise päewa puhul suletud, kirikutes jumalateenistused".

22. veebruar

Tartu ülikooli eesti keele lektor dr K. A. Hermann saab valitsuse kõrge autasu – Anna ordu 3. järgu autähe.

23. veebruar

■ Tallinna linna volikogu lükkab tagasi Preobraženski koguduse koolinõukogu palve anda plats kihelkonnakoolimaja ehitamiseks.

■ Tartu ülikooli nõukogu arutab õppetöö taasalustamist. Äge dialoog pooldajate ja vastaste vahel, mis algas õhtul kell 8.30, lõpeb hommikul kell 4.

24. veebruar

Võrumaal otsustab Valgjärve valla volikogu kujundada vallakooli ümber kaheklassiliseks ministeeriumikooliks.

25. veebruar

Narva elanikud muretsevad Uuel turul ülesseatud õnnemängude üle, kus linna poisikesed mängivad õnneveere-mängu raha peale, "mis sugugi soovida ei oleks".

27. veebruar

■ Käsmu merekoolis on eestseisuse koosolek. Otsustamisel on 2-klassilise kooli ümbernimetamine 3-klassiliseks merekooliks.

■ Tsensor lubab anda välja "Noor Eesti I", kus J. Aaviku artikkel "Eesti kirjakeele täiendamise abinõudest", Enno, Haava, Suitsu, Söödi luulet, kunstnike joonistusi jm.

■ Trükist ilmub Peterburi Keiserliku Filantroopia Seltsi lastekodu käsitööõpetaja, Virumaa hilisema koolinõuniku Johann Karelli teos "Pedagogitšeskij rutšnoi trud po datskoi sisteme", mis oli ette kantud III vene tehnika- ja kutsehari-duse tegelaste kongressil Peterburis.

28. veebruar

■ Trükist ilmub Mihkel Kampmanni "Koduõpetus. Kirjutamise, lugemise, usuõpetuse ja arwamise aabits kodulaste ettewalmistuseks kooliaja wastu", kus "tähtede kirjutamise õpetus ruudulise kivitahvli peale, kõnelemise riistade ja kõrva harjutused häälikute lahutuseks ja liitmiseks ilma raamatuta ning mitmesugused lugemise tükid".

■ Suure-Jaani, Paistu ja Põltsamaa pastorid lõpetavad Suure-Jaani kihelkonnas koolide revideerimise. "Katsujad oliwad laste oskamistega väga rahul ja tunnistasiwad, et lapsed kõigiti palju paremini on õpetatud, kui wiimase rewideerimise ajal 9 aastat tagasi," teatab Postimees. Üllatav on see, et kihelkonnas pandi lapsed varakult kooli. Märgitakse, et 63 last olid alla 8 aasta vanad.

Järgneb.